

הסידות בפרשה

הרב יצחק שפירא

יום הכיפורים תשפ"ה

להכות על הלב – להרוג את השטן

ביום כיפור אנו מכים רבות על הלב, אנו כועסים עליו שהוא עוד עובד וממשיך לצעוק לנו שהוא קיים – גם ללא רצון ה' כביכול. ההבנה שגם את השטן ה' ברא היא זו שהורגת אותו, אז קדימה בואו להרוג איתנו את השטן.

כחלק ממצוות התשובה, ביום הכיפורים אנו מרבים להתוודות – על חטא שחטאנו לפניך וכו'. בעת שאנו מתוודים על חטאינו אנו נוהגים להכות על הלב, כאילו הוא האשם בכל מה שעשינו. אם נשים לב ישנם חטאים רבים שאברים אחרים ממונים עליהם, כמו לשון הרע או עין הרע, מדוע אנו לא מכים על האיברים הרלוונטיים כאשר אנו מתוודים על חטאים אלו?

החלל השמאלי 'אני רוצה לחיות'

כדי להסביר את עניין ההכאה על הלב עלינו להתבונן קצת במבנהו של הלב, לב האדם מחולק לשני חללים, החלל הימני והחלל השמאלי. אל החלל הימני מגיע הדם שכבר עבר בגוף וכעת הוא מרוקן מחמצן, משם הדם עובר לריאות שם הוא מתמלא בחמצן מחדש. הדם המחומצן חוזר מהחלל השמאלי אל החלל הימני של הלב, ומשם הלב מזרים אותו להחיות את כל אברי הגוף. החמצן הוא החיות של האדם, כך שהחלל השמאלי של הלב הוא זה שמחיה את כל גוף האדם.

החלל השמאלי שבלב מבטא את תחושת הקיום או תחושת החיות שיש לאדם. בחלל השמאלי של הלב אנו חשים שיש לנו חיות שלכאורה נובעת מעצמנו, אנו חיים וקיימים בגלל שאנו קיימים. כאשר נחריף את התחושה הזו, נאמר שבחלל השמאלי שבלב האדם מרגיש שהוא חי ורוצה לחיות, גם אם ה' לא רוצה שהוא יחיה. בחלל השמאלי שבלב האדם מרגיש את קיומו מהמציאות, ללא כל קשר לקב"ה.

התחושה שאני חי ללא קשר לכך שהקב"ה מחיה אותי, היא המקור לכל החטאים. בתחילה אנו מרגישים את הרצון לחיות חזק מאוד, לאחר מכן בדרך ממילא אנו נמשכים לכל דבר שנותן לנו עוד חיות. אנו מכים על הלב ביום כיפור, כי אנו מבינים שעצם הרצון התקיף של הלב לחיות, הוא הגורם לכל החטאים שלנו.

בדרך כלל כאשר אדם מתוודה על חטא מסוים הוא מפרט את החטא אותו הוא עשה, ביום כיפור אנו מתוודים על כל החטאים. את הווידוי עצמו אנו אומרים על פי סדר הא' ב', כאילו אנו אומרים 'לא משנה באיזה אות החטא שלנו היה אנו מתוודים עליו'. אנו כוללים ביום כיפור את כל החטאים יחד ומכים על הלב ואומרים, תחושת החיות שלנו כנפרדים מה' היא הגורמת, ועליה אנו מתחרטים.

לחיות רק מה'

ביום כיפור אנו מצווים על שביתה ממלאכה ועל שביתה מאכילה, ולבסוף אנו גם מכים על הלב. בשאר הימים אנו עושים מלאכה כדי להתפרנס - שיהיה לנו אוכל להחיות את נפשנו. לאחר מכן אנו אוכלים את האוכל וכך גופנו מתקיים. ביום הכיפורים על ידי השביתה ממלאכה ומאכילה, אנו מבטאים את הרצון שלנו לחיות אך ורק מהקב"ה ולא מהמציאות החיצונית.

בנוסף על השביתה מאכילה, אנו מכים על הלב אנו כאילו אומרים לו, לא רק ממלאכה ומאכילה אנו רוצים לשבות, אנו כביכול רוצים שגם אתה תפסיק לפעום ולספק חיות נפרדת מהקב"ה. אנו רוצים שרק ה' יחיה אותנו ולא הלב בחלל השמאלי, המרגיש את החיות שלו מעצמו.

כי ביום הזה יכפר עליכם

ביום כיפור אנו שבים על כל העוונות הפרטיים יחד עם ה'חטא' הכללי - עצם הקיום שלנו כנפרדים. בשעת הווידוי כאשר אנו מכים על הלב אנו שמים לב עד כמה אנו רחוקים מהקב"ה - הריחוק ביננו אינו נובע רק מחטאינו, הוא נובע מעצם תחושת הקיום שלנו. מדוע דווקא ביום כיפור היום הכי קדוש בשנה בו ה' מוחל על כל עוונותינו, אנו מעצימים את הפער ביננו לבין ה' כך שאנו שמים לב עד כמה אנו רחוקים ממנו?

על עשרת ימי תשובה בכלל ועל יום הכיפורים בפרט נאמר '**קראוהו** בהיותו **קרוב**'. דווקא הקרבה של ה' אלינו והרצון שלו לסלוח לנו, הוא זה שמאפשר לנו לצעוק על ריחוקנו ולהתוודות על עצם קיומנו. כאשר ה' קרוב אלינו ואנו מרגישים שהוא זה שמחיה אותנו, אנו מצליחים לפתע לשים לב לפער הגדול שיש ביננו לבינו. לפתע אנו מרגישים שמצד האמת איננו חיים מצד עצמנו אלא ה' הוא זה שמחיה אותנו, בעצם התפוצצה לנו הקונספציה בפנים. אנו מרגישים לפתע שעד עכשיו חיינו בדמיון, הרגשנו את החיים שלנו בלי להעלות על הדעת שיש בעיה בעצם הקיום שלנו. כעת כאשר אנו מרגישים שה' מחיה אותנו, אנו מבינים עד כמה טעינו.

כעת כאשר ה' קרוב ואנו מרגישים שהוא באמת זה שמחיה אותנו, אנו יכולים לעשות תשובה על כך שאנו נפרדים. דווקא על ידי הקרבה אנו יכולים לשוב על ה-חטא שגורם לכל החטאים - היותנו קיימים! בלי הקרבה הגדולה לה' והתחושה שהוא מחייה אותנו, לא היינו יכולים לזוטר על הרצון שלנו לחיות. דווקא הקרבה הגדולה היא זו שמאפשרת לנו להכות על הלב ולומר לה' שישלח לנו על קיומנו. על זה נאמר 'קראו - שיציל אותנו מתחושת הקיום שלנו, דווקא - בהיותו קרוב'.

קבלת החיות מה'

לאחר שביקשנו סליחה מה' על קיומנו, ה' באמת סולח לנו. כאשר ה' סולח לנו הוא בעצם מגלה הבנה לרצונו של האדם לחיות. ה' רוצה שנחיה, וכך הוא מחיה אותנו כבני אדם שרוצים לחיות. כאשר אנו שמים לב שבאמת ה' רוצה שנחיה, אנו ממתיקים קצת את הרצון העיוור שלנו לחיות. אנו מבינים שאמנם רצון זה אינו טוב, אך גם אותו ה' ברא.

הבנה זו דומה לשעיר המשתלח אותו אנו כביכול נותנים ל'סטרא אחרא', ישנו מקום לרע בעולם ה' רוצה שהוא יהיה קיים. כאשר אנו דורקים את השעיר המשתלח לעזאזל, אנו כאילו אומרים לרע: אתה חושב שהקיום שלך אמיתי ועומד בפני עצמו, מצד האמת אתה לגמרי טועה באמת ה' הוא המקור לקיום שלך, אך יחד עם הקיום שלך הוא גם נותן מקום לטעות שלך.

להרוג את השטן

כתוב שביום הכיפורים אין שטן, כאשר אנו אומרים לשטן שגם הוא נברא של הקב"ה וכל החיות שלו היא מכך שה' רוצה את קיומו, הוא כאילו לא קיים. השטן או היצר הרע הם בעצם תחושת הנפרדות מהקב"ה, הם עצם הטענה שהעולם קיים מצד עצמו. כאשר אנו נוכחים לראות שגם טענה זו נובעת מהרצון של הקב"ה, טענה זו מאבדת את טעמה. ביום כיפור אנו מרגישים שה' בורא גם את המקומות החלשים שלנו, כך שגם שם בתוך הנפרדות אנו מרגישים את נוכחות ה'.

**גמר חתימה טובה!
בית המדרש "עוד יוסף חי"**

